

Kostenbesparende maatregelen Wmo 2021-2022

Voorschoten

Inhoud

Inleiding kostenbeheersing Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).....	3
1. Voorkomen van instroom Wmo.....	4
A. Preventie en eigen kracht	4
Eigen kracht bevorderen	4
Maatregel 1. Voorlichting zelfredzaamheid, langer thuis wonen en inclusie	4
Maatregel 2. Welzijnscoaches verbinden met de toegang Wmo	5
Versterken uitvoering en poortwachter functie	6
Maatregel 3: Doelmatigheid en effectiviteit van de zorg verbeteren	6
Maatregel 4: Toepassen voorzienbaarheid.....	6
Algemene voorzieningen versterken	8
Maatregel 5: Meer doelgroepen in de algemene voorziening	8
Langer Thuis wonen	8
Maatregel 6: Odense huis, Mantelzorgers ontlasten.....	8
Maatregel 7: Collectieve Wmo-woningaanpassingen.....	9
Financiële draagkracht betrekken bij aanvraag huishoudelijke ondersteuning	10
Maatregel 8: Moreel appel op financiële zelfredzaamheid inwoners	10
Maatregel 9: Alleen harde inkomensgrens trekken van 150%.	12
Maatregel 10: Alleen harde inkomensgrens trekken van 200%.	12
Maatregel 11: Inkomensgrens van 150% met zorgvuldig financieel onderzoek.	12
Maatregel 12: Inkomensgrens van 200% met zorgvuldig financieel onderzoek.	13
Invoeren van een budgetplafond en/of wachtlijsten	15
Maatregel 13: Wachtlijst laten oplopen:	16
Maatregel 14: Budgetplafond instellen	17
2. Versoberen maatwerkvoorzieningen	18
Versobering maatwerkvoorzieningen.....	18
Maatregel 15: Aantal kilometers regiotaxi verlagen.....	18
Maatregel 16: Was- en strijkservice uit voorziening Schoon huis.....	18
Maatregel 17: Scootmobielpool	18
Maatregel: 18 Meerkosten regeling afschaffen.....	19
3. Bevorderen uitstroom en/of afschaling zorg.....	20
Maatregel 19: Herindicatie steviger beoordelen	20
Maatregel 20: Uitstroom naar WLZ bevorderen.....	20

Inleiding kostenbeheersing Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Invoering van het abonnementstarief heeft gezorgd voor veel meer aanvragen De Wmo-kosten zijn sinds 2019 flink gestegen. Dat heeft te maken met verschillende factoren, maar een belangrijke factor is de invoering van het abonnementstarief. Op 1-1-2019 voerde het rijk een nieuwe vaststaande lage eigen bijdrage in voor Wmo-voorzieningen. Het doel van het zogenoemde abonnementstarief is om te grote cumulatie van inkomensafhankelijke eigen bijdragen voor de Zorgverzekeringswet (Zwv) en de Wmo te voorkomen. De eigen bijdrage van de Wmo is dus niet meer inkomensafhankelijk; Wmo-cliënten betalen maximaal 19 euro per maand voor alle geïndiceerde Wmo-maatvoorzieningen (o.a. huishoudelijke ondersteuning, scootmobielen en woonvoorzieningen).

Het Wmo-budget is vanaf de invoering van het abonnementstarief ongeveer zeven ton gestegen. Sinds 2019 dienen veel meer mensen een Wmo-aanvraag in die voorheen een flinke eigen bijdrage hadden moeten betalen voor een voorziening. Zij zagen daarom vaak af van een aanvraag. Daar komt nog eens bij dat het rijk, gemeenten niet volledig financieel compenseert voor de extra kosten als gevolg van het abonnementstarief. De VNG adviseert gemeenten daarom, in de brief van 23 november 2020, om bepaalde beheersmaatregelen te nemen. De aanbevolen VNG-beheersmaatregelen zoeken de randen op van de Wmo en de kans bestaat dat in gemeenten waar deze maatregelen worden genomen, het aantal bezwaar- en beroepsprocedures toeneemt.

In deze notitie worden de alle maatregelen uitgewerkt met de daaraan verbonden kansen en risico's. Daarnaast zijn er andere maatregelen mogelijk. Ook die worden hier toegelicht. De maatregelen zijn als volgt ingedeeld:

1. Het voorkomen van de instroom en preventie.
2. Het versoberen van de maatwerkvoorzieningen
3. Het bevorderen van de uitstroom of afschaling van de zorg

1. Voorkomen van instroom Wmo

A. Preventie en eigen kracht

Eigen kracht bevorderen

Maatregel 1. Voorlichting zelfredzaamheid, langer thuis wonen en inclusie

Kenmerkend voor Voorschoten is dat het een sterk vergrijsde gemeente is, waar tegelijkertijd een groot aantal ouderen nog zelfstandig thuis woont en zeer zelfredzaam is. Die groep willen we door middel van voorlichting en een moreel appel, wijzen op de eigen verantwoordelijkheid: wie zelf een oplossing kan vinden voor de ondervonden beperkingen moet dat doen. Maar ook mensen zonder beperkingen én andere spelers in de gemeente worden aangesproken: ook zij kunnen hun steentje bijdragen door een tolerante, meedenkende en ondersteunende houding aan te nemen richting mensen met een zichtbare of minder zichtbare beperking. Wie andere mensen kan ondersteunen wordt ook aangesproken. Want het is de oorspronkelijk visie van de Wmo dat mensen elkaar ondersteunen en zo min mogelijk beroep doen op overheidsmiddelen. De Wmo moet weer een vangnet worden voor diegenen die de ondersteuning bij hun beperkingen niet zelf kunnen organiseren.

De gemeente roept mensen die mogelijk in de toekomst een Wmo-aanvraag willen doen, hun omgeving én maatschappelijke partners op om hun verantwoordelijkheid te nemen. Op deze manier blijft de Wmo er voor mensen die het echt nodig hebben en houden we de zorgkosten ook in de toekomst beheersbaar. Iedereen kan daaraan bijdragen.

Naam knop	Voorlichting zelfredzaamheid, langer thuis wonen en inclusie
Type knop	Preventie door mentaliteitsverandering Wmo-doelgroep én omgeving
Omschrijving knop	• Campagne langer thuis wonen: bereid je voor op het ouder worden; voorzienbaarheid, verhuizen gelijkvloers en valpreventie.• In de communicatiemiddelen over de Wmo financiële zelfredzaamheid betrekken in de omschrijving van zelfredzaamheid. Ofwel: een moreel appel aan draagkrachtige mensen om o.a. huishoudelijke ondersteuning zelf te betalen.• Het gemeentebestuur laten uitdragen dat de Wmo bedoeld is voor mensen die ondersteuning niet zelf kunnen organiseren of betalen. Inclusie bevorderen door: • Dementievriendelijke gemeente, herkennen en signaleren van dementie.• Campagne inclusie en GGZ-tolerantie;• Taboe doorbreken voor mensen met schulden;

	• Campagne toegankelijkheid voor mensen met rolstoel, verantwoordelijkheid van maatschappelijke partners • Levensloopbestendig bouwen en renoveren voor projectontwikkelaars. • Samenwerking bevorderen tussen medische partners en welzijn
Inschatting besparing	Als mensen die een maatwerkvoorziening eigenlijk zelf kunnen betalen dat ook doen, kan dat een grote besparing opleveren. Maar een gedrags- of mentaliteitsverandering vergt wel tijd en inzet van zowel uitvoering, beleid en politiek.
Investering	De communicatie boodschap moet herhaald worden om het meest effect te hebben en inspelen op de actualiteit en nieuwe doelgroepen
Verwachte termijn besparing	De investering is ondersteunend bij alle scenario's en andere maatregelen pakket.
Effect inwoner	Wmo is geen 'recht' maar een vangnet voor als het echt niet anders kan.
Effect maatschappij	Kosten worden beperkt voor de gemeente
Risico's	Het risico is dat mensen geen beroep doen op de Wmo, maar wel tot de doelgroep kwetsbare mensen behoren. De gemeente heeft ook de opdracht aan het welzijnswerk en de samenleving in het algemeen, de kwetsbare mensen in beeld te houden. Aanpak eenzaamheid, aanpak beginnende dementie etc.

Maatregel 2. Welzijnscoaches verbinden met de toegang Wmo

Naam knop	Welijnscoaches verbinden met de toegang Wmo
Type knop	Preventie, en voorliggende voorziening
Omschrijving knop	Het opzetten van een welzijnscoach die mensen kan overtuigen dat ze meer taken zelf kunnen oplossen. Het is een algemene /voorliggende voorzieningen aan de maatwerkvoorziening. De coach kan meerdere bezoeken afleggen. Er wordt tevens een betere afstemming bereikt tussen welzijnswerk en de toegang Wmo. Een welzijnscoach: • Biedt mogelijkheden voor alternatieve zorg • Zorgt voor reflectie bij zelfredzame mensen • Ontmoedigt claimend gedrag/ mediation • Signaleert andere of achterliggende zorgbehoeften • Verbetert het Wmo-onderzoek en dossier
Investering	
Inschatting besparing	
Verwachte termijn besparing	Deze voorziening wordt ingezet voor het ondersteunen en adviseren van mensen met een grote potentie tot zelfredzaamheid. Het is een voorliggende algemene voorziening aan de maatwerkvoorziening.
Effect inwoner	Meer zelfredzaamheid
Effect maatschappij	Op termijn minder kosten

Risico's	N.v.t. Er zijn geen risico's

Versterken uitvoering en poortwachter functie

Maatregel 3: Doelmatigheid en effectiviteit van de zorg verbeteren

Naam knop	Doelmatigheid en effectiviteit van de zorg verbeteren
Type knop	Intensivering uitvoering
Omschrijving knop	• Herindicaties periodiek intensiveren op grond van ervaring • Na invoeren nieuwe maatregelen of nieuw uitvoeringsbeleid • Voor verificatie scootmobielgebruik en passende voorziening • Doelmatigheid van de intensieve begeleidingstrajecten toetsen • PGB vaardigheid toetsen bij aanvang aanvraag en bij nieuwe ontwikkelingen
Investing	Extra consulent structureel Extra kwaliteitsmedewerker
Verwachte effecten	We verwachten een effectievere en doelmatigere zorgverlening voor mensen die het echt nodig hebben. Het is een tijdsinvestering voor consulenten.
Effect inwoners	Een passende voorziening, aansluiting van de zorg op zelfredzaamheidsniveau
Effect maatschappij	Doelmatige en effectieve zorg
Risico's	Er zijn geen juridische risico's. Het is een intensivering van de kwaliteit van de uitvoering. Zonder de extra personele investering zullen wachtlijsten oplopen.

Maatregel 4: Toepassen voorzienbaarheid

Het komt voor dat inwoners hun particuliere hulp stopzetten en een aanvraag voor huishoudelijke ondersteuning vanuit de Wmo doen. Een reden is veelal dat de hulp vanuit de Wmo goedkoper is. De inwoner heeft zichzelf in een dergelijke situatie bewust in een 'niet zelfredzame' situatie gebracht.

De VNG is van mening dat dit juridisch gezien overeenkomt met de situatie dat een inwoner zonder overleg met de gemeente verhuist van een geschikte woning naar een niet geschikte

woning. In dat geval accepteert de rechter een afwijzing van de voorziening door de gemeente.

- Uit het onderzoek moet blijken dat in de persoonlijke en financiële omstandigheden niets is veranderd en de inwoner de voorziening ook in de toekomst nog kan betalen.
- Het begrip 'voorzienbaarheid' moet goed gedefinieerd worden. Het gaat om situaties waarbij niets in de situatie gewijzigd is, maar toch de particuliere hulp wordt opgezegd waardoor voorzienbaar is dat een probleem ontstaat.
- Specifieke jurisprudentie over deze interpretatie van voorzienbaarheid ontbreekt nog.
- Aanpassing van de lokale verordening maatschappelijke ondersteuning is noodzakelijk. De invoering van de maatregel kan pas plaatsvinden als deze aanpassing gerealiseerd is.

Naam knop	Toepassen voorzienbaarheid
Type knop	We willen striktere uitvoering van de wettelijke begrippen zoals voorzienbaarheid kan een kleine besparing opleveren.
Omschrijving knop	• Een striktere uitvoering van de wet: • Wie een hulp heeft/heeft gehad, ontvangt geen Wmo huishoudelijke hulp • Geen Wmo-voorziening bij private aanvullende huishoudelijke hulp. • Geen Wmo-voorziening als product al gekocht is (hulpmiddel) • Geen traplift als men recent verhuist naar ongelijkvloerse woning en al beperkingen heeft.
Inschatting besparing	
Verwachte termijn besparing	1 jaar na invoering. Het effect kan in de toekomst versterkt worden indien we in de media, aandacht besteden aan de voorzienbaarheid van zorgaanvragen. Wmo is geen recht, maar een voorziening naar behoefte. Client geeft hierbij een eigen verantwoordelijkheid.
Investing	Deze maatregel is onderdeel van de investering van maatregel 3.
Effect inwoners	Het beoogd effect is voor het hogere inkomenssegment
Effect maatschappij	Minder aanvragen maatwerkvoorzieningen
Risico's	Alternatieven moeten voorhanden zijn, denk aan private huishoudelijke hulp, betaalbare gelijkvloerse woningen, schrijnende gevallen kunnen we niet uitsluiten. De jurisprudentie spreekt zich vaak uit in het voordeel van de client. Echter geen enkele casus is hetzelfde.

Algemene voorzieningen versterken

Maatregel 5: Meer doelgroepen in de algemene voorziening

Naam knop	Meer doelgroepen in de algemene voorziening
Type knop	Investeren om later te besparen
Omschrijving knop	Algemene voorziening van Voorschoten voor elkaar om andere doelgroepen dan ouderen dagactiviteiten te bieden. We sluiten aan bij de Leidse regio om meer doelgroepen in de algemene voorzieningen onder te brengen.
Inschatting besparing	
Verwachte termijn besparing	
Investering	
Effect inwoners	Welzijn normalisering
Effect maatschappij	Minder kosten Wmo maatwerkvoorziening
Risico's	Besparingen zijn indicatief, maar kunnen via casuïstiek worden aangetoond.

Langer Thuis wonen

Maatregel 6: Odense huis, Mantelzorgers ontlasten

- Gelijk bedrag investeren in ouderen in loop
- Meer investeren in ouderen inloop

Naam knop	Odensehuis, Mantelzorgers ontlasten
Bestaande maatregel	Odensehuis
Doel bestaande maatregel	We subsidiëren het Odensehuis met het doel ouderen mensen een zinvolle dagbesteding bezorgen. De inloop is voor ouderen met geheugenproblemen en hun mantelzorgers.
Huidige kosten	Jaarlijkse extra bijdrage van 25.000
Type knop	Inventariseren besparingen maatwerk voorzieningen
Omschrijving knop	Continueren Odensehuis, maart beter in kaart brengen van de "opbrengsten".
Gevraagde investering	
Inschatting besparing	
Verwachte termijn besparing	

Effect inwoner	Meer welzijnsbeleving
Effect maatschappij	Professionele ondersteuning in het voorveld, algemeen toegankelijke voorziening
Risico's	Risico is dat wel investeren, maar niet goed kunnen meten wat het oplevert aan besparingen.

Maatregel 7: Collectieve Wmo-woningaanpassingen

Naam knop	Collectieve Wmo-woningaanpassingen
Bestaande maatregel	Afspraken met de woningbouwcorporaties
Doel nieuwe maatregel	Afweging maken over collectieve woningaanpassingen bij appartementencomplexen waar veel ouderen wonen. Beleidsregel opstellen dat we 50% van de kosten bij de woningeigenaren beleggen bij appartementencomplexen die niet specifiek gebouwd zijn voor ouderendoelgroep.
Huidige kosten	PM
Type knop	Budget Woningaanpassingen maatwerkvoorzieningen
Omschrijving knop	Collectieve woningaanpassing laten uitvoeren (bijvoorbeeld automatische toegangsdeuren voor ouderen met rollator)
Gevraagde investering	Incidentele collectieve investering ter voorkoming van individuele woningaanpassing
Inschatting besparing	PM
Verwachte termijn besparing	Casus afhankelijk
Effect inwoners	Toegankelijke woningen
Effect maatschappij	Toegankelijke woningen
Risico's	Kosten voor budget woningaanpassingen Wmo

Financiële draagkracht betrekken bij aanvraag huishoudelijke ondersteuning

In deze notitie hebben wij deze opties uitgesplitst in verschillende varianten, waarvan we er drie hebben uitgewerkt.

- I. Financiële zelfredzaamheid betrekken bij onderzoek Wmo**
- II. Alleen harde inkomensgrens trekken van 150%.
- III. Alleen harde inkomensgrens trekken van 200%.
- IV. Inkomensgrens van 150% en financiële zelfredzaamheid betrekken bij het onderzoek**
- V. Inkomensgrens van 200% en financiële zelfredzaamheid betrekken bij het onderzoek**

Maatregel 8: Moreel appel op financiële zelfredzaamheid inwoners

Consulenten zullen een moreel appel doen op de draagkrachtige inwoners om hun huishoudelijke ondersteuning zelf te betalen.

De VNG stelt in haar brief van november 2020 het volgende: "Bij het gesprek met de cliënt zal de gemeente nagaan of de aanvrager zelf in een oplossing kan voorzien. Daarbij komt de financiële zelfredzaamheid aan de orde. Financiële zelfredzaamheid valt met andere woorden ook onder dit oplossend vermogen. Er is een verband tussen de zelfredzaamheid van een persoon en diens financiële omstandigheden.

Het VNG-voorstel is procedureel gezien conform de wet Wmo. Er wordt een nog grondiger onderzoek uitgevoerd dan wat nu al gebeurt naar welke ondersteuning er nodig is en daarna wat de mate van zelfredzaamheid is. Hiervoor moeten zes onderzoekstappen worden doorlopen.¹ De onderzoekstappen zijn door de CRvB vastgesteld en zonder een compleet onderzoek wordt een afwijzende beschikking niet bevestigd door de rechter.

Moreel appel:

¹ De zes stappen zoals geformuleerd door de CRvB zijn als volgt:

- 1) Hulpvraag vaststellen: Wat is de hulpvraag van de inwoner?
- 2) In kaart brengen problematiek: Wat zijn de beperkingen in de zelfredzaamheid en participatie?
- 3) Ondersteuning bepalen: Indien noodzakelijk, bepalen van de aard en omvang van de door het college te organiseren noodzakelijke maatschappelijke ondersteuning.
- 4) Eigen kracht beoordelen: Als vaststaat welke hulp nodig is, moeten beoordeeld worden of dit, al dan niet gedeeltelijk, gecompenseerd kan worden met de eigen kracht, gebruikelijke hulp, mantelzorg, hulp uit het sociale netwerk, algemene voorzieningen (voorliggend veld).
- 5) Compensatieplicht college: Beoordelen of er nog een vangnetvoorziening nodig is.
- 6) Deskundigheid: Voor zover noodzakelijk, dient specifieke deskundigheid te worden ingeschakeld.

Juridisch adviseur Schuilinck stelt dat uit de wetsgeschiedenis duidelijk blijkt dat de wet (na invoering abonnementstarief 2019) bedoeld is voor iedereen ongeacht inkomen en dus niet gekeken mag worden naar de financiële mogelijkheden van de aanvrager. De Wmo-consulenten mogen in het gesprek uiteraard financieel draagkrachtige cliënten wel wijzen op de mogelijkheid om de voorziening zelf te betalen. Als de cliënt dat wil en ook in staat is om dat zelf te organiseren, hoeft geen hulp te worden toegekend.

Indien de client instemt met de conclusie van het onderzoek wordt de melding niet in behandeling genomen en hoeft geen beschikking te worden opgesteld. Pas als de client het niet eens is met de conclusie van het onderzoek, wordt er een voor bezwaar vatbare beschikking opgesteld.

Er mogen geen inkomensgegevens worden opgevraagd, maar consulenten mogen wel naar de algehele situatie vragen. Door in te zetten op de verbetering van de procedure is er op lange termijn winst behaald als cliënten worden overtuigd dat zij nog zelf over eigen kracht kunnen beschikken, eventueel gecombineerd met de maatregel communicatie.

De consulenten gaan een stevig moreel appel doen op financiële zelfredzaamheid van de cliënt. In het keukentafelgesprek met de client wordt nagegaan of er voldoende financiële ruimte is om particuliere hulp te kunnen betalen en of de client de hulp zelf te kan organiseren. Bij deze maatregel is het mogelijk dat er meer bezwaren worden gemaakt. Voorwaarde is dat de dossiers extra goed juridische onderbouwd worden.

Naam knop	Moreel appel op Financiële zelfredzaamheid betrekken aanvraag huishoudelijke ondersteuning
Type knop	Besparen op instroom
Omschrijving knop	De consulenten betrekken de financiële draagkracht in het Wmo- aanvraagonderzoek. Dit betekent dat er een grondig onderzoek wordt gedaan naar financiële zelfredzaamheid.
Gevraagde investering	Investering wordt meegenomen in de communicatie.
Inschatting besparing	
Verwachte termijn besparing	
Effect op ouderen	Het effect is dat er een grondiger onderzoek wordt uitgevoerd door de consulent, waarbij financiële gegevens kunnen worden opgevraagd om de zelfredzaamheid te toetsen.
Effect maatschappij	• Oplopende wachtlijst: We verwachten dat het grondige onderzoek meer capaciteit vergt. De wachtlijst kan hierdoor oplopen. • Cliënten zullen vaker bezwaar maken • Juridische inzet voor bezwaarschriften en afwijzende beschikkingen • Een kwaliteitsmedewerker moet anticiperen op nieuwe regelgeving en of implementatie maatregel. • Op een zeker moment zullen er minder nieuwe aanvragen komen omdat de inwoners bekend zijn met het beleid.

Risico's	• Er zijn juridische risico's • Het doen van onderzoek naar eigen kracht en zelfredzaamheid is de basis in de Wmo. • Rechter kan het besluit herzien omdat onderzoek niet goed is en de financiële zelfredzaamheid geen juridisch toegestaan begrip is. • Het standpunt van de VNG is, dat financiële zelfredzaamheid af te leiden is uit het onderzoek. De voorziening wordt afgewezen op grond van financiële zelfredzaamheid en niet op de hoogte van het inkomen (dit mag niet volgens de wet). Zelfredzaamheid is breder dan inkomen alleen en houdt in; het kunnen organiseren van hulp en het kunnen maken van financiële keuzes.

Maatregel 9: Alleen harde inkomensgrens trekken van 150%.

Als we de gemakkelijke besparingsroute volgen vraagt de consultant de inkomensgegevens op en wijst de voorziening daarop af. Dit is niet conform de opzet en intentie van de wet. Er dient altijd onderzoek uitgevoerd te worden voordat er een voorziening wordt afgewezen dan wel ingetrokken. Daarnaast hebben gemeenten expliciet geen mandaat om inkomenspolitiek te bedrijven.

Derhalve worden de effecten is zijn maatregel 2 en 3 niet uitgewerkt omdat deze niet te overzien zijn. Er is wel een extra juridische ondersteuning in de financiële tabel opgenomen.

Maatregel 10: Alleen harde inkomensgrens trekken van 200%.

Zie toelichting maatregel 3.

Maatregel 11: Inkomensgrens van 150% met zorgvuldig financieel onderzoek.

Met deze optie intensiveren we de kwaliteit van het Wmo-cliëntonderzoek en stellen we een referentie inkomen voor het onderzoek. Een duidelijk referentie inkomen geeft duidelijkheid aan de Wmo- consultants.

Naam knop	Inkomensgrens 150% sociaal minimum en financiële zelfredzaamheid betrekken bij het onderzoek Wmo
Type knop	Besparen op budget Huishoudelijke ondersteuning

Omschrijving knop	• Consulenten kunnen afwijzen op de financiële zelfredzaamheid. • Consulenten moeten een extra goed onderzoek doen omdat er andere elementen zijn, waardoor mensen minderdraagkrachtig zijn. Denk aan hoge andere zorgkosten. • Het kan zeker 2 jaren duren om voor alle 500 HO cliënten een herindicatie te organiseren. Besparing:
Gevraagde investering	Beleids capaciteit voor verordening
Inschatting besparing	Deze actie kan worden toegepast nadat de verordening is aangepast. Het huidige aantal aanvragen Wmo huishoudelijke ondersteuning boven de inkomensgrens van 30.000 bruto is ca. 155 cliënten. Het is de vraag of al deze mensen in staat zijn de voorziening zelf te betalen.
Verwachte termijn besparing	De verordening moet worden gewijzigd dit duurt 3 tot 5 maanden. Per 1-1-2022
Effect ouderen	Het effect is dat er een grondiger onderzoek wordt uitgevoerd door de consulent, om de financiële zelfredzaamheid te toetsen.
Effect maatschappij	• Oplopende wachtlijst: We verwachten dat het grondige onderzoek meer capaciteit vergt. De wachtlijst kan hierdoor oplopen. • Cliënten zullen vaker bezwaar maken • Juridische inzet voor bezwaarschriften en afwijzende beschikkingen
Risico's	• Het standpunt van de VNG is de voorziening wordt afgewezen op grond van financiële zelfredzaamheid • Reden zijn: Wmo is oorspronkelijk bedoeld voor minder draagkrachtige mensen • Er is geen geldelijke bijdrage van het Rijk meegekomen bij de invoering van de lage eigen bijdrage, abonnementstarief in 2019.

Maatregel 12: Inkomensgrens van 200% met zorgvuldig financieel onderzoek.

Maatregel 4 en 5 hebben een gelijke investeringen, maar wisselende opbrengsten.

Naam knop	Inkomensgrens 200% sociaal minimum en financiële zelfredzaamheid betrekken bij het onderzoek Wmo
Type knop	Besparen op budget Huishoudelijke ondersteuning

Omschrijving knop	• Consulenten kunnen afwijzen op de financiële zelfredzaamheid. • Consulenten moeten een extra goed onderzoek doen omdat er andere elementen zijn, waardoor mensen minderdraagkrachtig zijn. Denk aan hoge andere zorgkosten.
Gevraagde investering	
Inschatting besparing	Deze actie kan worden toegepast nadat de verordening is aangepast.
Verwachte termijn besparing	De verordening moet worden gewijzigd dit duurt 3 tot 5 maanden. Per 1-1-2022 Deze actie kan direct worden toegepast bij de nieuwe instroom indien consulenten "gedragen" opdracht krijgen. Het kan zeker 2 jaren duren om voor alle 500 HO cliënten een herindicatie te organiseren.
Effect ouderen	Het effect is dat er een grondiger onderzoek wordt uitgevoerd door de consulent, waarbij financiële gegevens worden opgevraagd om de financiële zelfredzaamheid te toetsen.
Effect maatschappij	• Oplopende wachtlijst: We verwachten dat het grondige onderzoek meer capaciteit vergt. De wachtlijst kan hierdoor oplopen. • Cliënten zullen vaker bezwaar maken • Juridische inzet voor bezwaarschriften en afwijzende beschikkingen
Risico's	• Het standpunt van de VNG is de voorziening kan worden afgewezen op grond van financiële zelfredzaamheid • Reden zijn: Wmo is oorspronkelijk bedoeld voor minder draagkrachtige mensen • Er is geen geldelijke bijdrage van het Rijk meegekomen bij de invoering van de lage eigen bijdrage, het abonnementstarief, in 2019. • De reden voor het invoeren van een lager eigen bijdrage was dat de zorgkosten voor de middeninkomens hoog konden oplopen.

Invoeren van een budgetplafond en/of wachtlijsten

Inleiding: Wachtlijst of Budgetplafond invoeren

Indien we niet voor één van de opties uit A kiezen kan ook voor optie 6 of 7 gekozen worden: Een vergaande maatregel is het invoeren van een budgetplafond, eventueel aangevuld met een wachtlijst.

Budgetplafond

Een budgetplafond houdt in dat de gemeente een budgetgrens afsprekt voor een bepaalde Wmo-voorziening waar de zorgkosten niet boven mogen komen. Door het invoeren van een budgetplafond kunnen – wanneer het budgetplafond bereikt is - aanvragen voor (in dit geval) huishoudelijke ondersteuning worden afgewezen of kunnen de aanvragers op een wachtlijst worden geplaatst. Het budgetplafond kan gebaseerd worden op de huidige uitgaven voor huishoudelijke ondersteuning of op het huidige cliëntenaantal. Daarbij wordt rekening gehouden met een normale stijging in kosten als gevolg van de vergrijzing en loonkosten. Er moet wel ruimte beschikbaar blijven voor acute situaties (zie afwegingskader).

Wachtlijst

Bij een wachtlijst komt een inwoner na de toekenning van de huishoudelijke ondersteuning pas na een bepaalde periode ook daadwerkelijk in aanmerking voor deze hulp. Bij iedere cliënt zal na melding een zorgvuldig onderzoek plaatsvinden, zodat ingeschat kan worden in hoeverre de cliënt op de wachtlijst geplaatst kan worden. Na dit onderzoek zullen cliënten die in aanmerking komen voor huishoudelijke ondersteuning een beschikking ontvangen met een toekenning en eventueel de mededeling dat de cliënt op een wachtlijst wordt geplaatst.

Er zijn verschillende varianten voor het invoeren van een wachtlijst:

- a) Een wachtlijst met een vooraf bepaalde duur, bijvoorbeeld drie/zes maanden of een jaar.
- b) Een wachtlijst met een onbeperkte duur totdat er een andere cliënt uitstroomt, een nieuw jaar met nieuw budgetplafond begint of gemeenten gecompenseerd worden met voldoende middelen.

Aandachtspunten:

- Voor de uitvoering is een wachtlijst met een vooraf bepaalde duur vanwege extra administratieve handelingen beter uit te voeren dan een wachtlijst met onbeperkte duur. Een wachtlijst hanteren waarbij de ondersteuning voor een nieuwe cliënt start als een andere uitstroomt, zal de werkdruk voor de uitvoering verhogen. En indien er voor die laatste optie gekozen wordt, moet er ook een systeem bedacht worden om de wachtlijst bij te kunnen houden.
- De meeste financiële effecten worden behaald als de duur van de wachtlijst langer is en dit vooraf bekend is². Cliënten zullen dan ofwel besluiten geen aanvraag in te dienen ofwel in de tussentijd een andere oplossing zoeken. Bezwaar hierbij is dat de drempel om de ondersteuning aan te vragen voor cliënten die het niet zelf kunnen betalen ook groter wordt. Bovendien zullen er altijd cliënten tussen wal en schip vallen en is het de vraag in hoeverre cliënten altijd een andere oplossing kunnen vinden of de situatie van de cliënt mogelijk achteruitgaat. Als gemeenten hebben wij hier dan geen zicht op, al is de verwachting wel dat

² In Amsterdam wordt momenteel met een wachtlijst en budgetplafond voor HO gewerkt. De wachtlijst neemt echter steeds verder toe, waardoor cliënten nu al minimaal een jaar op de wachtlijst zullen staan. Uit een gesprek met een beleidsadviseur van de gemeente Amsterdam is gebleken dat dit in Amsterdam onder andere heeft geleid tot raadvragen, een artikel in het Parool en toenemende zorgen om de (juridische) houdbaarheid van de maatregel.

cliënten contact op zullen nemen als zij alsnog in acute situaties terechtkomen. Dit kan tevens op de beschikking vermeld worden.

Voordelen:

- Het invoeren van een wachtlijst is een extra drempel voor inwoners die huishoudelijke ondersteuning zelf kunnen regelen en een hoger inkomen hebben.
- De kosten voor huishoudelijke ondersteuning zijn vooraf bekend en zullen niet meer hard oplopen.

Nadelen:

- Tenzij het inkomen wordt toegevoegd aan het afwegingskader, treffen we met deze maatregel ook de cliënten die niet de financiële middelen hebben om de huishoudelijke ondersteuning zelf te betalen.
- Met het invoeren van een wachtlijst voldoen we niet aan onze zorgplicht. Cliënten krijgen namelijk wel een beschikking met een toekenning, maar vervolgens geen ondersteuning. Ook vanuit VWS is reeds aangegeven dat zij gemeenten zullen aanspreken als zij deze maatregel in zullen zetten.
- Het invoeren van deze maatregel zal zorgen voor een slechte beeldvorming in de media en voor een toename aan klachten door inwoners. Zodoende is het van belang om helder te communiceren over de maatregel en de achterliggende reden. Middels een zorgvuldig onderzoek is het bovendien mogelijk om de cliënten die echt niet zelf in staat zijn om huishoudelijke ondersteuning te regelen wel de benodigde ondersteuning te bieden.
- De consulenten zullen lastigere gesprekken moeten voeren over de wachtlijst. Het hanteren van een wachtlijst van een vooraf bepaald aantal maanden, kan het aantal klachten mogelijk doen afnemen.
- De verwachting is dat aanbieders ook bezwaren zullen maken tegen het invoeren van een wachtlijst, aangezien ze veel minder nieuwe cliënten toegewezen krijgen. Zodoende is het belangrijk hen goed mee te nemen in het proces.

Maatregel 13:

Wachtlijst laten oplopen:

Naam knop	Wachtlijst laten oplopen:
Type knop	Besparen Wmo kosten
Omschrijving knop	Er zijn verschillende varianten voor het invoeren van een wachtlijst: - Een wachtlijst met een vooraf bepaalde duur, bijvoorbeeld drie/zes maanden of een jaar.- Een wachtlijst met een onbepaalde duur totdat er een andere cliënt uitstroomt, een nieuw jaar met nieuw budgetplafond begint of gemeenten gecompenseerd worden met voldoende middelen.
Inschatting besparing	De gemiddelde zorgkosten zijn ca. € 2.000 per client.
Verwachte termijn besparing	Half jaar tot een jaar.
Effect inwoners	Wachten op zorg, kan situatie verergeren, of mensen zoeken zelf oplossingen.

Effect maatschappij	Wacht op zorg, besparing kosten, meer zelfredzame burgers meer
Risico's	Wachlijst op laten lopen: • Er zijn grote juridische risico's, we voldoen niet aan de zorgplicht. • Het volgende kwartaal, half jaar of jaar wordt er vaker meldingen gedaan en kan de zorgvraag urgenter of complexer worden. • Er kunnen meer klachten worden ingediend. Om claims te vermijden zal de gemeente de mensen die aan de bel trekken eerder in aanmerking komen voor een voorziening dan mensen die niet klagen • Het idee van de VNG is dat op deze manier de instroom voor het product Huishoudelijke ondersteuning wordt beperkt totdat het Rijk over de brug komt met extra middelen. Het is de vraag op welke termijn dit plaatsvindt.

Maatregel 14:

Budgetplafond instellen

Naam knop	Budgetplafond instellen
Type knop	Besparen Wmo kosten
Omschrijving knop	De invoering van een budgetplafond heeft het effect dat er criteria moeten worden opgesteld voor de uitvoering, wie wel en wie niet zorg geleverd krijgt.
Inschatting besparing	Door een budgetplafond vast te stellen.
Verwachte termijn besparing	Half jaar.
Effect inwoners	Wachten op zorg, kan situatie verergeren, of mensen zoeken zelf oplossingen.
Effect maatschappij	Wacht op zorg, besparing kosten, meer zelfredzame burgers meer
Risico's	• Er zijn grote juridische risico's. • Het volgende kwartaal, half jaar of jaar wordt er vaker meldingen gedaan en kan de zorgvraag urgenter of complexer worden. • Er kunnen meer klachten worden ingediend. Om claims te vermijden zal de gemeente de mensen die aan de bel trekken eerder in aanmerking komen voor een voorziening dan mensen die niet klagen.

2. Versoberen maatwerkvoorzieningen

Versobering maatwerkvoorzieningen

Afgelopen jaren is er ingezet op het versoberen van de maatwerkvoorzieningen. Onderliggende maatregelen zijn al genomen in de uitvoerende beleidsruimte.

Maatregel 15: Aantal kilometers regiotaxi verlagen

Deze versobering heeft al plaatsgevonden

Maatregel 16: Was- en strijkservice uit voorziening Schoon huis

In het huidige contract van de huishoudelijke ondersteuning (met resultaat schoon huis) is deze service nauwelijks van toepassing.

Bovendien op dit moment gaan we op korte termijn aansluiten op de aanbesteding Huishoudelijke Ondersteuning in de Leidse regio.

Maatregel 17: Scootmobielpool

Het voorstel is bij ouderencomplexen en woonzorgzones in Voorschoten een scootmobielpool op te zetten. Dit is een algemeen toegankelijke voorziening. We besparen dan op termijn op de maatwerkvoorzieningen.

We starten met herindicaties o.a. scootmobiel met de vraag of de voorziening passend is.

Naam knop	Scootmobiel pool opzetten
Bestaande maatregel	We verstrekken individuele scootmobielen en stallingsmogelijkheden. Er zijn medio 2020 107 scootmobielen verstrekt als huur voorziening. Totale kosten is ca. 100.000 op jaarbasis.
Doel bestaande maatregel	Mensen met beperkingen uit een isolement halen.
Huidige kosten	Ca. 100.000
Type knop	Besparen op de maatwerkvoorzieningen
Omschrijving knop	Binnen Voorschoten enkele stallingsmogelijkheden vaststellen waar mensen een scootmobiel kunnen reserveren. Er zijn ook haal- en brengservices. Hierdoor hoeven er minder individuele maatwerkvoorzieningen verstrekt te worden.
Gevraagde investering	Subsidie Voorschoten voor elkaar
Inschatting besparing	PM

Verwachte termijn besparing	Na drie jaar maximale besparing zichtbaar
Effect inwoner	Weinig, inwoner kan met de scootmobielpool op pad
Effect maatschappij	Minder kosten, bewustzijn van kosten zorg
Risico's	Nauwelijks.

Maatregel: 18 Meerkosten regeling afschaffen

Naam knop	Meerkosten regeling Wmo
Bestaande maatregel	Mensen met een inkomen lager dan 130% van het WML kunnen een bedrag van 150,- claimen van het Wmo-budget. De criteria zijn: - Laag inkomen van < 130WML - Gehele eigen risico gebruikt hebben (ZVW) (afgelopen jaar) - Wmo jaarlijkse bedrag eigen bijdrage betaald (afgelopen jaar)
Doel bestaande maatregel	Mensen kunnen bij de collectieve zorgverzekeraar (en soms ook andere verzekeraars) de Wmo eigen bijdragen terug claimen.
Huidige kosten	34.000
Type knop	Besparing
Omschrijving knop	Deze regeling afschaffen omdat het een oude regeling is die ingehaald is door nieuw beleid. • De eigen bijdrage van de Wmo is inmiddels erg laag geworden (19 per maand) • Bij de collectieve zorgverzekering kan men de Wmo -bijdrage terug claimen. • Bij de Wmo is er een meerkosten regeling voor cumulatieve zorgkosten.
Gevraagde investering	Geen/aanpassing verordening
Inschatting besparing	34.000
Verwachte termijn besparing	Indien de verordening is aangepast per 1-10-2021 gaat de besparing dit jaar in.
Effect	Enkele mensen zullen de regeling missen
Effect maatschappij	Enkele mensen zullen de regeling missen
Risico's	Gering, we kunnen eigen bijdrage kwijtschelden/maatwerk bieden als mensen schulden hebben.

3. Bevorderen uitstroom en/of afschaling zorg

Maatregel 19: Herindicatie steviger beoordelen

Naam knop	Herindicatie stevig beoordelen
Bestaande maatregel	Zie maatregel 7: Geen herindicaties uitvoeren
Doel bestaande maatregel	Wachlijsten niet laten oplopen
Huidige kosten	Geen
Type knop	Personele inzet capaciteit verhogen
Omschrijving knop	Inzet consulent Uitvoeringsorganisatie aanpassen
Gevraagde investering	Extra Wmo-consulent, zie ook maatregel 3 en 4
Inschatting besparing	
Verwachte termijn besparing	Jaar 2022
Effect inwoner	Beter passende zorg
Effect maatschappij	Goedkoper
Risico's	Geen

Maatregel 20: Uitstroom naar WLZ bevorderen

Naam knop	Uitstroom naar WLZ bevorderen
Bestaande maatregel	Geen
Doel bestaande maatregel	Geen onnodige Wmo verstrekken indien iemand gebruik kan maken van voorliggende voorziening
Huidige kosten	Geen
Type knop	Striktere uitvoering wet. Zie maatregel 3 en 4
Omschrijving knop	Geen Wmo-voorziening verstrekken bij WLZ als voorliggende voorziening
Gevraagde investering	Juridische ondersteuning, en kwaliteitsmedewerker
Inschatting besparing	
Verwachte termijn besparing	Jaar 2022
Effect inwoner	Hogere zorgkosten door middel van WLZ
Effect maatschappij	Minder kosten gemeente
Risico's	Nihil